

KAPADOKYA ARAŞTIRMALARI

İNSAN, DOĞA VE KÜLTÜR

Editör
Ali İmamoğlu

KAPADOKYA ARAŞTIRMALARI

İnsan, Doğa ve Kültür

Editör:
Doç. Dr. Ali İMAMOğLU

Kapadokya Araştırmaları/İnsan, Doğa ve Kùltür

LITERATURK
academia 353
İnceleme-Araştırma 331

Bu kitap ve kitabın özgün özellikleri tamamen Nüve Kùltür Merkezi'ne aittir. Hiçbir şekilde taktit edilemez. Yayinevinin izni olmadan kısmen ya da tamamen kopyalanamaz, çoğaltılamaz. Nüve Kùltür Merkezi hukukù sorumluluk ve takibat hakkını saklı tutar.

Aralık 2021

Yayinevi Editörleri: **Salih TİRYAKİ - Emre Vadi BALCI**
Genel Yayın Yönetmeni: **İsmail ÇALIŞKAN**

ISBN 978-625-7606-33-2

T.C.
Kùltür ve Turizm Bakanlığı
Yayıncı Sertifika No: 16195

Kapak Tasarım:
Baskı Öncesi Hazırlık: **Mehmet ATEŞ**
meh_ates@hotmail.com

Baskı & Cilt: **Bulut Dijital Matbaa San. Tic. Ltd. Şti.**
Musalla Bağları Mh. İnciköy Sk. No. 1/A Selçuklu/KONYA
KTB S. No: 48120 - Basım Tarihi: **ARALIK 2021**

KÜTÜPHANE BİLGİ KARTI
- Cataloging in Publication Data (CIP) -

İMAMOğLU, Ali
Kapadokya Araştırmaları/İnsan, Doğa ve Kùltür

ANAHTAR KAVRAMLAR

1. Kapadokya Araştırmaları, 2. İnsan, 3. Doğa, 4. Kùltür
- key concepts -
1. Cappadocia Studies, 2. Human, 3. Nature, 4. Culture

"LITERATURK", Nüve Kùltür Merkezi kuruluşudur.
www.literaturkacademia.com

   / Nkmliteraturk

M. Muzaffer Cad. Rampalı Çarşı Alt Kat No: 35-36-41
Meram / KONYA Tel: 0.332.352 23 03 Fax: 0.332.342 42 96

Ул. М. Музаффер, рынок Рампалы, нижний этаж № 35-36-41
Мерам, КОНЬЯ, тел.: +90 332 352 23 03,
факс: +90 332 342 42 96

Dağıtım: **EMEK KİTAP**
Akçaburgaz Mah. 3137. Sk. Ali Rıza Güvener İş Merkezi No: 28
Esenyurt / İSTANBUL

www.emekkitap.com - Telefaks +90 212 671 68 10

Дистрибутор: **EMEK KİTAP**
Район Акчабургаз, ул. Али Рыза 3137, бизнес центр «Гювener» № 28,
Эсеньюрт / СТАМБУЛ
www.emekkitap.com – Телефакс: +90 212 671 68 10

ORTA ASYA TEMSİLCİLİğİ:
Mikrareyon Kok Jar/23 Bishkek / KYRGYSZTAN
Tel: +996 700 13 50 00 - Telefaks: +996 552 13 50 00

ОФИС В ЦЕНТРАЛЬНОЙ АЗИИ:
Микрорайон Кок Жар/23 Бишкек / КЫРГЫЗСТАН
Тел.: +996 700 13 50 00 – Телефакс: +996 552 13 50 00

KAPADOKYA ARAŞTIRMALARI

İnsan, Doğa ve Kültür

Editör:
Doç. Dr. Ali İMAMOğLU

Nevşehir’de Arazi Kullanımı ve Tarımın Genel Durumu	44
Nevşehir’de Çerezlik Kabak Çekirdeği Yetiştiriciliğinin Genel Durumu.....	46
Nevşehir’de Kabak Çekirdeği Üretimini Etkileyen Fiziki Çevre Koşulları	46
Nevşehir’de Kabak Çekirdeği Üretimini Etkileyen Beşeri Çevre Koşulları	48
Kabak Çekirdeği Üretiminin Dünü ve Bugünü.....	49
Sonuç	53
Kaynakça.....	54

4. BÖLÜM

NEVŞEHİR İLİ MERKEZİNDEKİ TRAFİK KAZALARININ CBS İLE KAZA ANALİZİ

Öğr. Gör. Müjdet GÜNGÖR - Öğr. Gör. Dr. Fatih ADIGÜZEL

Giriş	57
Bulgular.....	62
Sonuç	71
Kaynakça.....	73

5. BÖLÜM

AVANOS’UN SAKİN ŞEHİR OLMA(MA) SÜRECİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Suna AKDERE - Doç. Dr. Şenay GÜNGÖR

1. Giriş	75
1.1. Araştırma Sahasının Yeri	76
1.2. Amaç.....	76
1.3. Yöntem	77
2. Sakin Şehir (Cittaslow) Hareketi	78
3. Avanos İlçesinin Genel Coğrafi Özellikleri.....	82
4. Avanos’un Sakin Şehir Olma(ma) Sürecinin Değerlendirilmesi.....	85
Sonuç	92
Kaynakça.....	93

5. BÖLÜM

AVANOS'UN SAKİN ŞEHİR OLMA(MA) SÜRECİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ*

Suna AKDERE**

Doç. Dr. Şenay GÜNGÖR***

1. Giriş

Sakin Kent Hareketi ilk olarak 1999'da İtalya'da, kent sakinlerinin ve yöneticilerinin temiz toplum ve sürdürülebilir kalkınma isteklerinin sonucu ve bir çözüm alternatifi olarak ortaya çıkmıştır. Hareket, küreselleşmenin getirdiği tek tipleşmeye karşı bir tepki olarak doğmuştur. Slow Food Hareketi'nden doğan Sakin Şehir Birliği, yaşamın hızını yavaşlatarak hayat standardını iyileştirmeyi amaçlamıştır. Birlik, her kentin kendine has bir dokusunun olduğuna ve kentlerin birbirinden farklı olan özelliklerini ortaya çıkartarak devamlılıklarını sağlayacağına inanmaktadır. Bu düşünceye katılan birçok yerel yönetici, Sakin Şehir Hareketi'ne üye olmak için çalışmalar yapmıştır. Şehirler, bu birliğe üye olarak markalaşmakta ve böylece farklılık oluşturmaktadır.

Sakin Şehir Birliği'nin belirlemiş olduğu kriterleri yerine getiren kentler, birliğe üye olmuş ve Sakin Şehir unvanı kazanmıştır. Sakin Şehir olan kentler bir marka haline gelerek birçok insanın ilgisini çekmiş ve o şehirlerdeki yaşam merak konusu olmuştur. Yerel değerlerini koruyan kentler, her zaman sürdürülebilirliklerini sağlayabilmektedir. Bu şehirler, birliğe üye olsalar bile çalışma yapmak zorundadır. Eğer şehirler üye olmadan önce yerine getirdikleri yükümlülükleri sürdürmezler ise birlik, yaptığı incelemeler sonrası şehirlerin üyeliğini sonlandırma hakkına sahiptir.

---

* Bu çalışma Suna Akdere'nin Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde Doç. Dr. Şenay Güngör yönetiminde 2021 yılında tamamladığı "Sürdürülebilir Kalkınma Ekseninde Sakin Şehir (Cittaslow) Hareketi: Avanos'un Sakin Şehir Olma(ma) Süreci" adlı Yüksek Lisans Tezinden üretilmiştir.

** Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi.

*** Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi.

sağlamaktadır. Bu sebeple hem Türkiye’de hem de dünyada birçok Şehir birliğe katılmak için çalışmalar yapmış ve başarılı olan kentler, Sakin Şehir unvanını almıştır.

Bu çerçevede yapılan mülakat çalışmasında, Avanos’ta ikamet eden, çoğunlukla birbirinden farklı alanlarda çalışan kişilerin, yerel halkın ve Şehri ziyaret edenlerin katılımıyla bir araştırma gerçekleştirilmiştir. Katılımcıların Avanos İlçesi, Sakin Şehir kavramı ve Şehrin Sakin Şehir Birliği’ne dâhil olması halinde, yeliğin, Avanos ilçesine ne gibi etkileri olacağı üzerine görüşleri alınmıştır.

1.3. Yöntem

Bu araştırmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın nitel olması sebebiyle doğruluğu veya yanlışlığı öznel kalacaktır. Araştırmada, yarı yapılandırılmış görüşme tekniğine uygun olarak soru listesi hazırlanmıştır. Ortaya çıkan bulguların çözümlenmesinde betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. Elde edilen veriler, temalara göre özetlenmiş ve yorumlanmıştır. Görüşmeler, 22 Mayıs ve 05 Haziran 2021 tarihleri arasında toplam 15 kişi ile yapılmıştır. Yapılan görüşmeler, kalem-kâğıt ile not edilerek ve ses kayıt cihazı kullanılarak kayıt altına alınmıştır. Belirlenen 8 kişi ile daha önceden randevu alınarak yüz yüze bir görüşme gerçekleştirilmiştir. Yerel halk ve ziyaretçi ile yapılan görüşmeler ise katılımcılardan izin alınarak yapılmıştır. Geri kalan 2 kişi ile mail yoluyla mülakat gerçekleştirilmiştir. Yüz yüze gerçekleştirilen görüşme süresi ortalama yarım saat srmştir. Görüşülen kişilere daha çok konuşma fırsatı verilerek ve kişilerin görüşleri dikkate alınarak değiştirilmeden not alınmıştır. Elde edilen bilgiler bilgisayar ortamına aktarılarak kayıt altında tutulmuştur (Akdere, 2021: 4).

Araştırmada, çoğunlukla farklı alanlarda görev yapan 15 katılımcının görüşleri alınmıştır. Seçilen sınırlı sayıdaki kişiler; kamu görevlileri, özel sektör çalışanları, yerel halk ve Şehre farklı bölgelerden gelen ziyaretçilerden oluşmaktadır. 15 katılımcıya toplam 9 soru sorulmuştur. Her bir katılımcıya katılım kodu verilerek değerlendirme aşaması kolaylaştırılmaya çalışılmıştır. Görüşme yapılan 15 katılımcıya; K1 (Katılımcı 1), K2, K3, K4.....K15 Őeklinde kodlar verilmiştir.

Katılımcıların % 33,3’ kamu görevlileri, % 33,3’ özel sektör çalışanları, % 33,3’ yerel halk ve ziyaretçilerden oluşmaktadır. Katılan 15 katılımcının % 66,6’sı erkek, % 33,3’ kadındır. Katılımcıların yaş durumuna bakıldığında % 20,0’lık oranla 30 yaş ve altı, % 60,0’lık oranla 31 yaş ve 50 yaş arasını oluştururken % 20,0’ını ise 51 yaş ve üzeri oluşturmaktadır. Katılımcıların meslek durumuna bakıldığında büyük çoğunluğun % 46,6 orana sahip memur ve diğer kamu görevlileri olduğu görülmektedir. Memur ve diğer kamu görevlilerini % 20,0’lık oran ile

işletmeciler takip etmektedir. % 13,3 ile esnaf ve ev hanımlarının oranı eşittir. Meslek gurubunun en az oranını ise % 6,6 ile yöneticiler oluşturmaktadır. Katılımcıların eğitim durumu incelendiğinde % 46,6'sı Lisans mezunudur. % 20,0'lık oran ile Ön Lisans ve Lise mezununun oranları eşittir. En düşük % 6,6'lık oranla Doktora ve İlkokul mezunu olduğu görülmektedir (Akdere, 2021).

2. Sakin Şehir (Cittaslow) Hareketi

Hem İtalyanca hem de İngilizce olarak kullanılan Cittaslow, yavaş/sakin şehir anlamına gelen bir kelimedir. Sakin Şehir Hareketi, 1999 yılında İtalya'da doğan bir olgudur. Hareket, Greve-in Chianti şehrinin Belediye Başkanı Paolo Saturnini'nin öngörüsü ile ortaya çıkmış ve Orvieto şehrinde kurulmuştur. İtalya'nın Orvieto, Positano ve Bra şehirlerinin belediye başkanları, Saturnini'nin ideallerini kısa bir zamanda benimseyerek, hayata geçirmiştir (Özmen ve Can, 2018: 92).

Sakin Şehir Birliği'nin ortaya çıkışı, birçok gelişmenin temel nedenlerinden biri olan küreselleşmeyle yakından ilişkilidir. Küreselleşme, kentleri birbirlerine benzetirken Sakin Şehir Birliği, farklılığa vurgu yapmaktadır. Bir bakıma tek tipleşmeye meydan okumaya çalışmıştır. Sakin Şehir Birliği kent hayatının sunduğu tüm koşturmacaya karşı çevreyle iç içe olmayı ve yaşamda sakinleşmeyi hedeflemektedir (Aydoğan, 2015: 23). Birliğin ortaya çıkışına neden olan en büyük etken doğadan uzaklaşan insanın kısıtlı ve oldukça değerli olan hayatını sağlıksız yiyecekler, hava kirliliği, trafik, tüketim ve yalnızlık ile harcamaya başlaması olmuştur. Birlik hayatı yaşamaktan zevk alınacak bir hızda yaşamayı ön görmektedir. Kendi kendine yetebilmeyi, çevreye, geleneksel el sanatlarına, gelenek ve göreneklere sahip çıkarak farklı bir kalkınma modeli sunmuştur.

Sakin Şehir Birliği'ne üye olan şehirleri bağlayan bir Uluslararası Cittaslow Tüzüğü bulunmaktadır. Cittaslow Tüzüğü'ne göre Birlik, Uluslararası SlowFood ile aynı ilkeleri benimsemiştir. Böylece aralarında güçlü bir bağ oluşmuştur. Kendilerini kar amacı gütmeyen bir birlik olarak tanımlayan Hareket, merkez olarak yine İtalya şehrinde bulunan Palzza del Gusto'daki Orvieto kentini seçmiştir. Hareketin sembolü turuncu renkli salyangozdur. Sakin Şehir Birliği'ne kabul edilen şehirlere "Salyangoz Bayrağı" dalgalandırma hakkı verilmektedir. Salyangoz bayrağı, Sakin Şehir Hareketi'ni simgeleyen bir kalite işaretidir. Birliğin sloganı ise "Yaşamın kolay olduğu kentlerin uluslararası ağı"dır. Birliğe 3 tane şehir üye olmuşsa orada bir koordinatörlük kurulabilmektedir (Sezgin ve Ünüvar, 2011: 144; Akdere, 2021).

Sakin Şehir Birliği'ne üye olmak isteyen şehirler, Cittaslow Türkiye Ofisi'ne bir niyet mektubu yazarak ilk adımı atmış olacaktır. Bu mektupta; şehrin genel

zellikleri tanıtılmalı, birliğe başvurma nedeni gerekçeleri ile birlikte açıklanmalıdır (Sırım, 2012: 125). Mektup Cittaslow Türkiye Merkezi'ne ulaştığında adaylık n incelemesi yapılmaktadır. Başvuru mektubunun olumlu olması halinde, Cittaslow Türkiye Koordinasyonu Şehre Adaylık Değerlendirme Ziyareti'nde bulunmaktadır. Sonraki aşamada ziyaret izlenimlerini içeren Adaylık Değerlendirme Raporu hazırlanır. Hazırlanan rapor olumlu sonuçlanırsa kent "Aday Şehir" olarak ilan edilir. Eğer değerlendirme raporu olumsuz sonuçlanırsa Şehrin başvurusu reddedilir. Cittaslow Türkiye Koordinasyonluğunca bir hazırlık raporu düzenlenir. Bu raporda neden değerlendirmenin olumsuz olduğu, yapılması gerekenler ve eksiklikler belirtilir. Bir yıl içerisinde bunların yerine getirilmesi beklenir. Bu süre içerisinde eksiklikler giderilmediği takdirde Şehrin adaylığı iptal edilir ve aynı yıl içerisinde Şehir tekrar başvuru yapamamaktadır. Aday Şehir, Hazırlık Raporu'nda bildirilen eksiklikleri tamamlamışsa Cittaslow Türkiye Koordinasyonu, Şehri tekrar ziyaret eder. Raporda belirtilenler yerine getirilip getirilmediği yerinde incelenir ve bu sürede yapılan faaliyetler değerlendirilir. Yapılan çalışmaların tam olması halinde aday Şehir, başvuru dosyasını hazırlayıp üyelik için başvuruda bulunur. Değerlendirme sonrasında başarı sağlayan kentin hazırlanan dosyası İtalya'da bulunan Merkez'e gönderilir. Genel Merkez değerlendirmesinin olumlu olması durumunda aday kentin yeliği, Cittaslow Birliği'nin düzenlediği bir sonraki uluslararası toplantıda veya genel kurulda sertifika töreni ile ilan edilmektedir (URL 1).

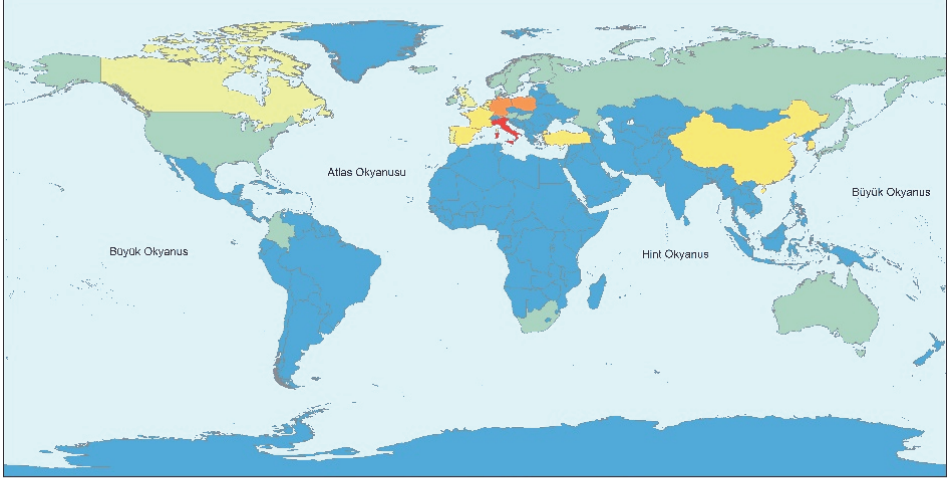
Sakin Şehir Birliği'ne ye olabilmek için en önemli Őartlardan biri, aday olan Şehrin nüfusunun 50.000'in altında olmasıdır. Bu sınırlama diğer kriterler için ilk aşama Őeklinde de düşünülebilir. Çünkü kurul, birliğe ye olmak isteyen Şehirler için belirli kriterler ortaya koymuştur (Sezgin ve nvar, 2011: 144). Sakin Şehir Hareketi'ne ye olmak isteyen kentler Cittaslow Birliği tarafından belirtilen 72 kriterin üzerinde çalışmalar yapmalı, gelişime olumlu katkı sağlayacak projelerde ve faaliyetlerde bulunmalıdır. Yerine getirilen bu kriterlerin ve Şehir için planlanan projelerin başvuru dosyasında % 50'yi geçerek puan alması Őarttır (Sırım, 2012: 126). Bununla birlikte kurulduğu günden bu yana ye sayısında hızla artış görülen Sakin Şehir Birliği'nde, yeni düzenlemeler yapılmıştır. İlgili kriterlerde genişletilmeye gidilmiştir (URL 1). Cittaslow Ağı'nda sabit kriterlerin olmadığı ve ortaya çıkan Őartlara göre kriterlerin yenilendiği ve genişletildiği görülmektedir (Atakara, 2017: 23). Kriterler, evreye duyarlı olan, kirliliğe karşı mücadele eden, yerel kalkınmaya önem veren, paydaş desteği isteyen, gelenek ve görenekleri ön plana çıkaran, sürdürülebilir çalışmaları destekleyen politikalardan oluşmaktadır (Miele, 2008: 140).

Tablo 1: Cittaslow Üyelik Politikaları (URL 1).

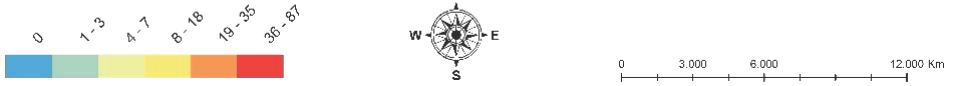
1. Çevre politikaları (12)
2. Altyapı Politikaları (9)
3. Kentsel Yaşam Kalitesi Politikaları (17)
4. Tarımsal, Turistik, Esnaf ve Sanatçılara Dair Politikalar (10)
5. Misafirperverlik, Farkındalık ve Eğitim için Planlar (10)
6. Sosyal Uyum (11)
7. Ortaklıklar (3)

Bu politikalar ile üye olan her şehir için, yaşam kalitesini arttırmak, geçmişten geleceğe bir köprü olarak kültürel değerlerini korumak, var olan kaynakları etkin ve verimli bir şekilde kullanmak gibi çalışmalar yapmak amaçlanmaktadır. Cittaslow Ağı, nüfus sınırlaması getirerek nüfus dengesinin korunması gerektiğini savunmuştur. Birlik, şehirlerin nüfusunun 50.000'i geçmesi halinde üyelikten çıkarılma hakkını saklı tutmuştur (Uzun, 2019: 18-19).

2021 yılı itibarıyla Sakin Şehir (Cittaslow) Birliği'ne üye olan ülkelerin sayısı 30'a ulaşmıştır. Toplamda üye olan şehir sayısı 278'dir (URL 2). Avrupa'da başlayan bu hareket kısa sürede tüm dünyada yayılmıştır. Düşüncenin çıkış yeri İtalya olduğu için üye sayısı en çok olan ülke de İtalya olmuştur. İtalya'da Sakin Şehir (Cittaslow) Birliği'ne üye olan 87 şehir bulunmaktadır (Şekil 2).

Dünyadaki Sakin Şehirlerin Dağılımı

Şekil 2: Dünyadaki Sakin Şehirlerin Dağılımı.

Sakin Şehir Hareketi, Türkiye’de, 28 Kasım 2009 tarihinde Seferihisar’ın Sakin Şehir olması ile resmileŐmiŐtir. Bu kapsamda Seferihisar, diğer Şehirlere bir yol haritası oluŐturmuŐtur. Türkiye’de 2021 yılında Sakin Şehir kriterlerini karŐılayarak birliğe ye olan toplam 18 Şehir bulunmaktadır (Şekil 3). Bunlar: Seferihisar-İzmir, Akyaka-Muğla, Taraklı-Sakarya, Gökçeada-Çanakkale, PerŐembe-Ordu, Halfeti-Őanlıurfa, ŐavŐat-Artvin, Eğirdir-Isparta, Gerze-Sinop, Göynük-Bolu, Mudurnu-Bolu, Uzundere-Erzurum, Vize-Kırklareli, Yalvaç-Isparta, Yenipazar-Aydın, Kyeğiz-Muğla, Ahlat-Bitlis, Ankara-Gdl Őehirleridir (Yalçın ve Yalçın, 2013: 38).

Şekil 3: Türkiye'deki Sakin Şehirlerin Dağılımı.

3. Avanos İlçesinin Genel Coğrafi Özellikleri

Avanos'un, III. Jeolojik Zaman bitimi ile IV. Jeolojik Zaman başlarında etkili olan volkanizma hareketlerinden etkilendiği bilinmektedir. Sonraki süreçte ise akarsu ve rüzgâr aşındırması etkili olmuştur. Akarsu ve rüzgârın volkanik tüfü uzun bir zaman süreci içinde aşındırması ile şehirde kırgıbayır ve peribacaları meydana gelmiştir (Yıldırım, 2006: 20). Özellikle Ürgüp-Avanos-Uçhisar arası, ilgi çekici bir görünüm sunan peribacaları, badlans topoğrafyası, kaya kiliseleri ve meskenleri ile dikkat çekmektedir (Atalay, 1987; Güngör ve Meydan, 2014; Güngör, 2018) (Foto 1). Kızılırmak, şehri ikiye bölmektedir. Ayrıca Kızılırmak'ın, ilçenin merkezinde olmasıyla hem gündelik hayatın hem kültürün hem de gelenek ve göreneklerin şekillenmesinde, şehre önemli katkıları bulunmaktadır (Durna, 2015: 78).

Foto 1: Zelve Vadisi ve Paşabağları Ören Yerinden bir görünüm.

İç Anadolu Bölgesi'nde yer alan Avanos'ta, karasal iklim hâkimdir. Yaz ayları sıcak ve kurak, kış ayları soğuk ve sert geçmektedir. Şehrin yıllık ortalama sıcaklığı 10. 6°C'dir. Avanos'ta en çok yağış ilkbahar ve sonbahar mevsimlerinde düşmektedir ve kış ayları genellikle kar yağışı olarak görülür. Nevşehir ilçeleri genel olarak ele alındığında Avanos'un iklimi daha ılımandır. Kış aylarında ise ilçeyi ikiye bölen Kızılırmak, hâkim havayı yumuşatmaktadır (Şahan, 2014: 17). Avanos'un, İç Anadolu Bölgesi'nde olması ve karasal iklimin görülmesi nedeniyle doğal bitki örtüsü bozuktur. İlçede yapılan son çalışmalar sayesinde yer yer ağaçlandırılmış alanlar oluşturulmaktadır.

Avanos'un bilinen tarihi, Bronz Çağı ile başlamaktadır (Berkmen, 2015: 60). Geçmişinde birçok medeniyeti barındıran ve Kapadokya Bölgesi'nde bulunan kent, tarihte önemli bir yere sahiptir. 1967'de İtalyan arkeologlar tarafından yapılan kazılardaki bilgiler doğrultusunda, Avanos'un geçmişinin Etiler'e dayandığı belirtilmektedir. Hititler, Medler, Frigler, Asurlular, Persler, Keltler, Kapadokya Krallığı, Bizanslılar, Selçuklular ve Osmanlılar farklı zamanlarda şehir tarihinde yerlerini almışlardır (Şahan, 2014: 17; Akdere, 2021).

1960'lı yıllarda turizm faaliyetlerinin başlangıcı ve 2007 yılında Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesinin kuruluşu (Uysal ve İçen, 2019a) ile Nevşehir nüfusu belirgin kırılımlar yaşamıştır. Kendisi de bu kırılımlardan etkilenen Avanos, nüfus açısından Nevşehir'in en büyük ikinci ilçesidir. Nevşehir ili son 10 yıldır göç almaktadır (İçen ve Uzunöz, 2019). 2020 yılı nüfus sayımı sonuçlarına göre kentin toplam nüfusu 32.932 kişidir. Bu nüfusun 16.423 (%49,87)'ü erkek ve 16.509 (%50,13)'ü kadındır. İlçe merkez nüfusu 14.361'dir. İlçe merkez nüfusunun 7.124'ü erkek, 7.237'si kadınlardan oluşmaktadır. İlçe belde/köy toplam nüfusu 18.571'dir. Bu nüfusun toplam erkek nüfusu 9.299, kadın nüfusu 9.272'dir (URL 3).

Avanos'un başlıca geçim kaynakları tarım ve hayvancılık, mermercilik, çanak-çömlekçilik, halıcılık ve turizmdir. Şehirde bağ bahçe alanları yaygın olarak görülmektedir. Bağcılık, Hititlerden beri Avanos ve çevresinin önemli geçim kaynaklarından biri olmuştur. Burada yapılan bağcılık ile birlikte üzüm ve şarap ün kazanmıştır (Durna, 2015: 78; Güngör, 2019b; Uysal ve İçen, 2019b). İlçede yapılan el sanatları önemli geçim kaynaklarından biri olmuştur (Foto 2). Çanak-çömlekçilik mesleği Hititlere kadar uzanan bir ata mesleğidir (Yıldırım, 2006: 127).

Foto 2: Çömlek Yapımı ve atölyede sergilenen ürünler.

Avanos'ta bir başka geçim kaynağı ise halıcılıktır. Avanos ve çevre şehirlerde halıcılığın başlangıcı 1700'lere kadar uzanmaktadır. Geçmişte halıcılık, şehrin temel ekonomik faaliyetlerini oluşturmaktaydı ve sosyal hayatın bir parçası durumundaydı. Ancak günümüzde teknolojiye yaşanan gelişmeler ile beraber halının eskisi kadar kâr getirmemesi, makine halılarının ortaya çıkması, şehirde çanak-çömlek işçiliğinin daha fazla ön plana çıkması ve sosyal hayattaki değişimler gibi nedenlerden dolayı halı dokumacılığı eski önemini yitirmiştir (Bayındır Gülmez, 2009: 42-45; Güngör, 2019b; Akdere, 2021). Ancak İlçede 2009 yılında eğitime başlayan meslek yüksekokulu (Uysal ve İçen, 2019c) el sanatları bölümü bünyesinde bu sanatlar yaşatılmaya çalışılmaktadır.

Avanos'un turizm faaliyetleri, 1960'larda Kapadokya Bölgesi'ndeki turizm hareketliliğine bağlı olarak gelişmiştir. Bölgede turizmin artışı ile Uçhisar ilçesinde 1969 yılında Kaya Otelleri hizmete açılmıştır. Yapılan Kaya Oteller, Fransız otelcilik firması tarafından finanse edilmiş olup Uçhisar civarındaki Güvercinlik kayalıklarına oyularak yapılmıştır (Doğanay, 2001). Avanos fiziki, ekonomik ve beşeri coğrafya özellikleri açısından Kapadokya'nın bir parçası durumundadır. Bu nedenle turizm potansiyeli, turizm değerleri, turizm sorunları yönüyle Kapadokya turizminden ayrı olarak düşünülmemektedir. Bu sebeple

turizm özellikleri açısından Avanos, Kapadokya ile bir bütün olarak ele alınmalıdır (Güngör ve Meydan, 2014: 87).

Kapadokya Bölgesi, Türkiye'nin en önemli ve en dikkat çeken turizm merkezlerinin başında gelmektedir. Bölge kültürel, tarihi ve inanç turizm değerleri açısından önemli bir destinasyondur. Eğsiz vadileri ve peribacaları ile Kapadokya, dünya turizminin gözde merkezlerinden biri haline gelmiştir. Kızılırmak tarafından ikiye bölünen Avanos ise, Kapadokya Bölgesi'nin en önemli merkezlerinden birisidir. Nevşehir merkezine yakın olan Avanos, birçok tarihi destinasyonları, mimari alanları, doğal çekicilikleri, el sanatları ve somut olmayan kültürel miras değerleri açısından bir cazibe alanıdır. Bu açıdan şehrin en dikkat çeken turizm kaynakları şu şekilde sıralanabilir: Zelve Açık Hava Müzesi, Paşabağı Vadisi, zkonak Yeraltı şehri, avuşın Kilisesi, Zelve Kiliseleri, Belha Manastırđ, Vaftizci Yahya Kilisesi, Topaklı Höyüğü, e Tümülüsü, Saruhan Kervansarayđ, Alaaddin Cami, Ulu Cami ve Geleneksel Avanos Evleri (Güngör, 2015; Güngör, 2016) (Foto 3).

Foto 3: Zelve ren Yeri ve zkonak Yeraltı şehri girişlerinden bir görünüm.

4. Avanos'un Sakin şehir Olma(ma) Sürecinin Değerlendirilmesi

Yapılan mülakat çalışmasında, Avanos'un Sakin şehir Aęđ'na ye olması halinde şehrin nasıl bir süreç ile karşı karşıya kalabileceği üzerine bir durum değerlendirmesi ortaya konmuştur. İleride yerel yöneticiler, birliğe ye olmak için bir araştırma yapmak istediklerinde, gerçekleştirilen bu mülakat kendilerine referans olabilecektir. Bu nedenle konuyu derinleştirmek, bütün yönleri ile ortaya koymak ve ilgili paydaşları sürece dâhil etmek adına ayrıca yapılan mülakatlar analiz edilmiştir.

Mülakat görüşmeleri üç ayrı çalışma grubu ile gerçekleştirilmiştir. 15 katılımcıya toplam 9 soru sorulmuştur. Her gruba sorulan sorular aynıdır. Çalışma

grubu oluşturulurken her alandan kişiler olmasına dikkat edilmiştir. Grup içerisinde kamu görevlileri, özel sektör çalışanları, yerel halk ve şehri ziyaret eden katılımcılar bulunmaktadır. Yapılan mülakatta katılımcılardan Avanos'u turizm açısından değerlendirmeleri, Sakin Şehir kavramına nasıl baktıkları, Avanos'un Sakin Şehir olma ihtimalini nasıl gördükleri, şehri ekonomik, kültürel/sosyal ve çevresel açıdan nasıl değerlendirdikleri ve Sakin Şehir unvanının kente ne gibi olumsuzluklar getirebileceği üzerine bir değerlendirme yapmaları istenmiştir. Bu kapsamda görüşmelerden elde edilen verilerin tema ve kategorileri oluşturulmuştur.

Tablo 2: Görüşmelerin analizi sonucunda elde edilen tema ve kategoriler.

Tema	Kategoriler
Avanos'un Turizm Açısından Değerlendirilmesi	Kızılırmak'ın şehre katkısı ve doğal güzellikler Konaklama ve tanıtım yetersizliği
Katılımcıların Sakin Şehir Hakındaki Görüşleri	Şehirleri tanıtma etkisinin bilinirliği Şehirlerin doğal, kültürel ve çevresel yapılarına katkısı
Avanos'un Sakin Şehir Hareketi'ne Üye Olma(ma) İhtimali	Doğal ve tarihi yerlerin varlığı Belediyeye düşen görevler
Avanos'un Sakin Şehir Olması Halinde Sürdürülebilir Turizme Etkisi	Tarihi ve kültürel mirasın korunması ve turizme kazandırılması Sosyal ve kültürel faaliyetlerin arttırılması Turizm gelirlerine ve turist sayısına etkisi
Avanos'un Sakin Şehir Olması Halinde Şehrin Ekonomik Yapısına Etkisi	İlçe ekonomisine olumlu etkileri Yerel halkın sağlayacağı kazanç Zenginleşmenin ve pahalılığın artmasına etkisi
Avanos'un Sakin Şehir Olması Halinde Şehrin Kültürel/Sosyal Yapısına Etkisi	Sosyal ve kültürel yaşantının turizmden olumlu etkilenmesi Yatırımların şehre etkisi Şehirde var olan el sanatlarına olumlu etkisi Mevcut sosyokültürel yapıya olumsuz etkileri
Avanos'un Sakin Şehir Olması Halinde Şehrin Çevre/Doğa Yapısına Etkisi	Rant uğruna çevreye verilebilecek zararlar Çevrenin korunmasına katkısı
Avanos'un Sakin Şehir Olması Halinde Koruma Kullanma Dengesinin Sağlanması	Belediyenin rolü Halkın ve yetkililerin koruma bilincinin arttırılması Kültürel değerlerin korunması
Avanos'un Sakin Şehir Olması Halinde Şehre Olumsuz Etkileri	Arsa ve konut fiyatlarında artış Trafik sorunu ve kalabalığın artması

Kaynak: Akdere, 2021.

Katılımcıların Avanos'un turizmini algılama şeklini belirlemek için "Avanos'u turizm açısından nasıl değerlendiriyorsunuz?" sorusuna verilen cevaplar değerlendirilmiştir. Avanos'u turizm açısından ele alırken katılımcıların genel olarak olumlu cevaplar verdiği görülmüştür. Katılımcılar özellikle şehrin doğal güzellikler barındırması ve Kızılırmak'ın varlığı nedeniyle turistlerin ilgisini çektiğini düşünmektedir (Foto 4). Avanos, turizm açısından önemli merkezlerden biri olmakla birlikte eksik yönlerinin varlığı da söz konusudur. Bu olumsuz durumlardan dolayı katılımcılar şehrin turizmden istenilen payı alamadığını düşünmektedirler.

Foto 4: Avanos merkezinde Kızılırmak'tan görünümler.

Katılımcılardan bazılarının görüşleri şu şekildedir:

"Bazı konserler ve çanak çömlek yapımı ile adından söz ettirmektedir. Ancak Ürgüp ve Göreme kadar yoğun bir turist girişi olmamaktadır." (K9).

"Konaklama imknlarının yetersiz olması, turistik aktivitenin azlığı bence önemli bir sorun. Gelen turist nerede kalacak ve günü nasıl değerlendirecek?" (K11).

"Aslında Avanos Neveşehir'in en güzel ilçelerinden biridir. Gelişime ve değişime çok açıktır. Etkinlikler yönünden de zengindir." (K6).

"Maalesef Avanos'un hak ettiği değeri bulduğunu düşünmüyorum" (K3).

Yapılan mülakatta katılımcılara "Sakin şehir (Cittaslow) Birliği hakkında bilgiye sahip misiniz?" sorusu yöneltilmiş ve daha önce duyup duymadıkları ya da bilgi sahibi olup olmadıkları sorulmuştur. 6 katılımcının Sakin şehir Birliği hakkında bilgi sahibi olduğu anlaşılmaktadır ancak bazılarının içeriği hakkında tam bir bilgiye sahip olmadıkları da görülmektedir. Katılımcılar, Sakin şehir Birliğinin şehirlerin kendi değerlerini koruması, yaşanabilirliğinin arttırılması ve tanıtıma katkısı gibi olumlu yönleri olduğunu belirtmişlerdir.

Bazı katılımcıların Sakin şehir hakkında verdikleri cevaplar şu şekildedir:

"Olduğa fazla bilgiye sahibim. Çünkü bu konu hakkında bilimsel bir çalışmamız var" (K5).

“Sakin Şehir ilgimi çeken bir durum, bu nedenle İzmir/Seferihisar’ı ve etrafında bulunan Sığacık ve Teos Antik Kenti de gezdim. Fırsatım olursa diğer sakin şehirleri görmek isterim” (K1).

“Şehirlerin kültürel, mimari ve doğal yapılarının korunmasını sağlar” (K2).

Katılımcıların “Avanos’un Sakin Şehir Hareketi’ne üye olma ihtimali var mı?” sorusuna verdikleri cevaplar değerlendirilmiştir. 12 katılımcı Avanos’un birliğe üye olma ihtimalinin olduğunu söylemiştir. Katılımcılar şehrin mimari görünümü, şehirde el sanatlarının gelişmiş olması ve ulaşım kolaylığı gibi nedenlerden dolayı üye olma ihtimalinin yüksek olabileceğini düşünmektedirler. Ancak bazı katılımcılar şehrin birliğe üye olma ihtimalinin olmadığını ifade etmiştir. Katılımcılar, Avanos’un mevcut yapısı ile Sakin Şehir Birliği’nin amaçlarının örtüşmeyeceğinden üye olma ihtimalinin çok düşük olduğunu belirtmişlerdir.

Bazı katılımcılar görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir:

“Merkezi konumda olması başlı başına bir avantaj” (K9).

“Avanos’ta birçok turistik merkez var, köklü bir geçmiş var, bence olmalı, hatta kesinlikle olmalı” (K15).

“Yerel yöneticiler, belediye başkanı güzel çalışırsa, üye olma ihtimali yüksek diye düşünüyorum” (K1).

“Sakin şehir dediğiniz yerler ile Avanos örtüşmüyor, Avanos turistik bir yer, sakın şehre uymaz” (K4).

“Sakin şehir olmasa da bir şey kaybetmez. Çünkü sakın şehir unvanı alan şehirler daha çok turist çekiyor. Avanos zaten turistik bir merkez. Sakin şehir kriterleri dikkate alınır ve çalışmalar hızlanırsa tabii ki sakın şehir unvanı alabilir” (K5).

Katılımcıların “Avanos’un Sakin Şehir olması halinde sürdürülebilir turizmi nasıl etkiler?” sorusuna verdikleri cevaplar değerlendirilerek analiz edilmiştir. Katılımcılar Avanos için sürdürülebilir turizm üzerine şehirde böyle bir politikanın olup olmadığı konusunda bir görüş belirtmemiştir. Katılımcılar, şehrin birliğe üye olması halinde hem ekonomik hem sosyo/kültürel hem de çevresel açıdan birçok olumlu etkisinin olacağını belirtmektedir. Şehirde gelenek ve göreneklerin korunarak, turizm faaliyetlerinde bir devamlılık sağlanabileceği ifade edildiği gibi kentin Sakin Şehir Birliği’ne üye olması halinde de sürdürülebilirliğin daha kalıcı olacağına yönelik bir inanış görülmektedir.

Bazı katılımcıların görüşleri şöyledir:

“Geçmişe sahip çıkarak, yeni nesile önemli değerlerimiz aktarılarak, geçmiş ile gelecek arasında köprü kurulmalıdır. Böylece sürdürülebilirlik daha sağlam adımlar ile gerçekleştirilir. Sakin şehirde bu durumu destekliyor” (K9).

“Sakin Şehir kavramı ile sürdürülebilir turizm arasında doğrudan bir iliŐki vardır. Sakin Şehirler, turizmin içindeki değerleri de korur” (K10).

“Avanos’un kültürel ve doğal değerlerinin korunacak olması, değerleri korurken, gelecek kuŐaklara da yatırım olacaktır.” (K2).

“Sürdürülebilir turizm olsa iyi ama gerçekten sürdürülebilir olmalı. Böylece yatırımlar artar, turist sayısı artar” (K3).

“Sürdürülebilirlik sadece Avanos için değil, tüm Kapadokya için gerçekleŐtirilmelidir. Çünkü Avanos, Kapadokya’nın önemli bir parçası” (K8).

Katılımcıların *“Avanos’un Sakin Şehir olması halinde Şehrin ekonomik yapısına nasıl bir etkisi olur?”* sorusuna verdikleri cevaplar değerlendirilmiştir. Avanos’un birliğe ye olması halinde ekonomide doğal olarak bir hareketlilik olacağı belirtilmiştir. Özellikle yelik sonrasında Şehre gelecek turist sayısında ve turizm gelirlerinde yaŐanacak artış gibi nedenlerden dolayı ekonomiyi olumlu yönde etkileyeceği düŐünülmektedir. Bununla birlikte bazı katılımcılar üyeliğin olumlu getirisi yanında Şehirde yaŐanacak olumsuzluklara da deęinmiŐlerdir. Katılımcılar bilhassa kentin zaten pahalı bir Şehir olması nedeniyle sorunlar yaŐadıęını ve bu durumun daha da artabileceğini söylemiŐlerdir.

Bazı katılımcıların görüşleri Şu Şekildedir:

“Ekonomik anlamda olumlu katkıları olacaktır. Avanos’taki iŐletmelerden tutunda köyden ürün getirenlere kadar, birçok insan faydalanacaktır” (K5).

“Avanos sakin Şehir olsa, hemen etkilerini görmeyebilir. Çünkü buraya zaten turist geliyor. Ama uzun vadede önemli etkileri olacaktır” (K10).

“Burada hayat akŐam saatinden itibaren duruyor gibi. Turistin geldiği zamanlarda hareketlilik oluyor. Sakin Şehir olursa daha hareketli, daha canlı bir Şehir olabilir” (K11).

“Avanos bana göre zaten sakin bir Őehirdir. Ama unvan ve tanınırılık önemli olduğundan, gelen turist sayısı artar, ekonomi canlanabilir” (K14).

“Pahalı bir Şehir burası. ye olduktan sonra illaki ekonomisinde bir deęiŐiklik görülecektir. Ama umarım bu deęiŐiklik pahalılığın daha da artması Őeklinde olmaz” (K13).

Katılımcılara *“Avanos’un Sakin Şehir olması halinde Şehrin kültürel/sosyal yapısına nasıl bir etkisi olur?”* sorusu sorularak Şehirdeki mevcut yapının neler olduğu ve eğer Avanos, Sakin Şehir Birliği’ne ye olursa Şehre ne gibi etkileri olacağı katılımcıların gözünden değerlendirilmiştir. Katılımcılar, kentin Sakin Şehir Birliği’ne ye olması halinde hem kültürel hem de sosyal anlamda Şehre olumlu katkısının olacağını düŐünmektedir. Ancak bazı katılımcılar, Şehri kültürel/sosyal anlamda yeterli görmektedir. Bunun nedeni olarak ise kültürel anlamda Şehirde anak ve çömlek işçiliğinin ön planda olması ile yıllardır devam eden festival ve etkinlikler (Güngör ve Bozyiğit, 2019a) gösterilmektedir.

Bu konuda bazı katılımcıların görüşleri şu şekildedir:

“Sakin Şehir olursa halka verilecek eğitimler ve gelen turistlerin bilinçli yapısı bölgeye farklı bir soluk getirecektir. Çünkü bu amaçla gelen turist daha bilinçli olduğu için, beklentisi de buna göre değişecektir” (K5).

“Konserler, sanatsal etkinlikler artacağı için, sosyal ve kültürel yapı da bana bağlı olarak değişecektir. İnsanlar böyle etkinlikleri gördükçe ilgileri de değişebilir” (K10).

“Unutulmaya yüz tutan yada tamamen unutulmuş kültürel değerler canlandırılacak, bu da hem ekonomik hem de kültürel gelişmeyi etkileyecektir” (K15).

“Avanos'ta el sanatlarının çok köklü bir geçmişi vardır. Halıcılık ve çömlekçilik bu şehir için çok önemli iki kültürel değer. Aslında bu iki değer korunsun ve de geliştirilse, Avanos için yeterli olur” (K9).

“Avanos kültürel ve sosyal açıdan zengin bir yerdir. Buna yönelik çalışmalar arttırılırsa, daha güzel sonuçlar ortaya çıkacaktır” (K11).

“Şehrimizde kültürel olarak ön plana çıkan çanak çömlek var, bu değerler korunursa, etkinlikler artarsa kültürel ve sosyal etki de artar” (K13).

Katılımcılara göre Sakin Şehir Birliği'ne olası üyelik sonrasında çevreye etkilerinin neler olabileceğinin belirlenmesi amacı ile *“Avanos'un Sakin Şehir olması halinde şehrin doğal/çevre yapısına nasıl bir etkisi olur?”* sorusuna verilen cevaplardan elde edilen verilerin analizi yapılmıştır. Katılımcılar, doğal çevrenin önemli bir konu olduğunu ve zarar görmemesi için gerekli önlemlerin alınması gerektiğini vurgulamışlardır. Katılımcılar insan faaliyetlerinin çevre üzerinde bir baskı oluşturabileceği ancak üyeliğin çevreye çok ciddi olumsuz bir etkisinin olmayacağı görüşündedir.

Bazı katılımcılar görüşlerini şu şekilde ifade etmişlerdir:

“Her türlü değişimin çevreye muhakkak etkisi vardır. Ama bunu şimdiden söylemek çok da doğru olmaz. Bunun için olabilecek olumsuz gelişmelere şimdiden tedbir almak gerekir. Burada herkese görev düşer.” (K6).

“Avanos yeşil alan olarak çevresindeki ilçelere göre iyi durumdadır. Bu durumun devam ettirilmesi, mümkünse yeşil alanlarının artırılması gerekir” (K9).

“Sürdürülebilir turizm anlayışının devamlılığı için doğallığın bozulmaması, yapılaşmalara izin verilmemesi, doğal ortamların imara açılmaması gerekmektedir.” (K1).

“Sakin Şehir olacak olması doğal çevrenin korunacak olmasına söz vermek demektir. Bu bilinçle hareket edildiğinde güzel gelişmeler olabilir” (K2).

Katılımcıların *“Avanos'un Sakin Şehir olması halinde koruma kullanma dengesinin nasıl sağlanacağını düşünüyorsunuz?”* sorusuna verdikleri cevaplar değerlendirilmiştir. Katılımcılar, olası üyelik sonrasında yerel yöneticilere daha fazla görevler düşeceğini ve üyeliğin şehrin korunarak kullanılması açısından etkileri-

nin olacağını düşünmektedirler. Katılımcılara göre, öncelikle var olan kültürel ve doğal unsurlara yönelik koruma kullanma dengesini gözeten çalışmalar yapılmalıdır. Ayrıca koruma kullanma dengesi bir ikileme dönüşmeden, tarihi ve doğal alanlar yok edilmeden, uzun vadeli planlar geliştirilmelidir.

Bu konuda bazı katılımcıların görüşleri şu şekildedir:

“Cittaslow zelde Avanos’a, genelde ise Kapadokya’ya herkesin kazanacağı bir sitem sunacaktır. Olaya hem bölge halkı, hem de ziyaretçiler daha bilinçli yaklaşacaktır. Dengenin kurulması gerekmektedir” (K5).

“Sadece korumak, saklamak yetmez. Bütün değerlerimizi geçmişten günümüze sahiplenip, geleceğe aktarmak lazım” (K9).

“Var olan kültürel ve doğal değerlerimize emanet gibi bakmak gerekmektedir. Gelecek nesillerin emaneti. Ancak bunu saklamak da yanlış, sadece bize ait gibi kullanmak da. Bunu sakın şehir ve sürdürülebilir turizm ile gerçekleştirebiliriz” (K10).

“Kültürel değerler, evre, yerel üretim ve ürünlerinin korunmasına yönelik çalışmalar yapılabilir. Yerel rnler ne kadar rağbet görürse, üretim o kadar hız kazanacaktır. Bu da zaten ürünü korumak ve geleceğe taşımak demektir” (K15).

Görüşmeye katılanların *“Avanos’un Sakin şehir olması halinde şehre ne gibi olumsuz etkileri olabilir?”* sorusuna verdikleri cevaplar değerlendirilmiştir. Sorulan soru çerçevesinde 15 katılımcıdan 5’i şehre olumsuz bir etkisinin olmayacağını söylerken 10’u olası üyelik sonrasında şehirde olumsuz gelişmeler olabileceğini söylemiştir. Avanos’un, Sakin şehir olması halinde şehre olumsuz etkisi olacağını düşünen katılımcılar; arsa fiyatlarında ve konut kiralalarında artış, kapasitenin üzerinde gelişen ziyaretler, trafik sorunu, şehrin yapısının turizm faaliyetleri sonrasında bozulması gibi unsurları sıralamışlardır. Katılımcıların en çok değindiği diğer konu ise şehirdeki trafik sorunu olmuştur, olası üyelik sonrasında bu sorunun daha da artacağını düşünmektedir (Akdere, 2021).

Bazı katılımcıların görüşleri şu şekildedir:

“Kira fiyatları zaten yüksek, daha da yükselir” (K5).

“İnsanın olduğu yerde hem olumlu hem de olumsuz etkiler vardır. Bu olumsuzlar için tedbirler alınmalıdır” (K8).

“Yaz aylarındaki trafik sorunu giderek yoğunlaşır. Sakin şehir olmasındaki tek korum bu trafik yoğunluğunun artması olacaktır” (K13).

“Buradaki en önemli sorun pahalılık bence. Kiralar, arsa ve konut satış fiyatları artar diye düşünüyorum. Bu durum halkı olumsuz etkiler” (K1).

“şehir merkezindeki trafik sorunu daha da artacak, ciddi bir park sorunu başlayacaktır. Bu olumsuz durum ilerlemeden önlemler alınmalı” (K3).

“Avanos’ta kısmen de olsa devam eden doğal yaşamın, bozulacağını düşünüyorum. Turist baskısı artarsa, kazanç ön plana çıkar” (K4).

Sonuç

Her şehrin geçmişten gelen kültürel ve doğal özelliklerinin bileşiminden oluşan bir ruhu vardır. Ancak küreselleşmenin etkisiyle şehirler de birer tüketim objesi haline gelmiş, çok uzun yıllar içinde oluşan bu ruhu kaybetmeye başlamıştır. Bu sürecin olumsuzlarını en aza indirme arayışı ve hayattan zevk alacak hızda yaşama felsefesi Sakin Şehir Hareketi’ni ortaya çıkarmıştır. Sakin Şehir anlayışını benimseyen şehirler kültürel ve tarihi değerleri ile doğal zenginliklerini geleceğe aktarabilmek için çalışmalarına devam etmektedir. Birliğe üye olan şehirler hem değerlerini koruyabilmekte hem de ulusal ve uluslararası alanda tanınırlığını sağlayabilmektedirler. Bu kapsamda Türkiye’deki birçok şehir, Sakin Şehir Hareketi’ne üye olma potansiyeline sahip olmakla birlikte Türkiye’de 2021 yılı itibariyle 18 şehir birliğe üye olmuştur.

Sakin Şehir olgusunun, günümüzün giderek hızlanan yaşam modelinde değeri artmaktadır. Birliğe üye olmak isteyen şehirlerde, Sakin Şehir kavramının benimsenmesi ve başarıyla uygulanabilmesi için yerel halkın rolü önem teşkil etmektedir. Buna bağlı olarak araştırmada Nevşehir’e bağlı Avanos ilçesinde, Sakin Şehir olgusu ve kentin Sakin Şehir Birliği’ne üye olması halinde, bu durumun şehre ne gibi etkileri olacağı üzerine bir mülakat çalışması gerçekleştirilmiştir. Mülakatta katılımcılara Avanos hakkındaki görüşleri, Sakin Şehir algısı ve Sakin Şehir Hareketi’nin ekonomik, çevresel ve kültürel/sosyal boyutlarının şehir üzerindeki olası etkileri çerçevesinde sorular sorulmuştur (Akdere, 2021).

Katılımcılara sorulan sorularda, üç sorunun öne çıktığı görülmektedir. Bunlar; Avanos’un Sakin Şehir Birliği’ne üye olma ihtimalinin olup olmadığı, üyelik sonrasında şehrin ekonomik, sosyo/kültürel ve çevresel yapısına etkisi ve üyelik sonrasında şehirde yaşanması muhtemel olumsuzluklardır. Katılımcıların Avanos’un Sakin Şehir olma ihtimali üzerine verdikleri bilgiler incelendiğinde katılımcıların çoğu kentin birliğe üye olma ihtimalinin olduğunu vurgulamışlardır. Bunun nedeni olarak şehrin mevcut yapısı, Kızılırmak’ın şehre kattığı anlam ve el sanatlarının şehirde yoğun olarak görülmesi gibi faktörler sıralanmıştır.

Araştırmaya katılanların olası üyelik sonrasında şehre ekonomik, sosyo/kültürel ve çevresel açıdan etkileri neler olur sorusuna yönelik verdikleri cevaplar incelendiğinde ise; özellikle üyeliğin ekonomik açıdan şehre büyük bir katkısının olacağı vurgulanmıştır. Sosyo/kültürel açıdan şehirdeki mevcut el sanatlarına, turizme olumlu etkisinin olacağı belirtilmiştir. Bunun yanı sıra bazı katılımcılar şehirdeki mevcut sosyal ve kültürel yapının üyelik sonrasında zarar gö-

receği endişesini ifade etmiştir. Çevresel açıdan ise; rant uğruna çevreye zarar verilmemesi gerektiği, üyelik aşamasında ve sonrasında bu durumun çevrenin korunmasına katkı sağlayacağı da belirtilmiştir. Araştırmaya katılanlar kentin Sakin Şehir olması halinde trafik sıklığı, kalabalığın artması, arsa ve konut fiyatlarında yükseliş gibi muhtemel olumsuzluklara da vurgu yapmıştır.

Araştırmanın sonuçlarına göre Avanos, Kapadokya Bölgesi'nde yer aldığı için hem ulusal hem de uluslararası alanda tanınan bir şehirdir. Ancak bununla sınırlı kalmayarak uluslararası bir birliğe üye olması onu daha da tanınır hale getirecektir. Bu nedenle sadece tanınırlık açısından birliğe katılma niyetinde olmayarak, asıl amacının mevcut yapısını korumak olması gerekmektedir. Çünkü Avanos geçmişten günümüze taşıdığı kültürel ve doğal değerleri ile ruhu olan bir şehirdir.

Sakin Şehirler her ne kadar turizm destinasyonları olarak tasarlanmasalar da bu birliğe üye olan kentler turizm açısından birer çekim merkezi haline gelmektedir. Üyelik sonrasında çekim merkezi olan küçük şehirler turizm faaliyetleri yönünden iyi yönetilemediği takdirde büyük zararlar yaşayabilmektedir (Lowry ve Lee, 2011; Güneş, vd., 2015). Bu zararların meydana gelmemesi için şehirlerin uzun vadeli sürdürülebilir planlarının olması gerekmektedir.

Sakin Şehir Hareketi kentlerin yaşam kalitesini artırmak üzere ortaya çıkan sürdürülebilir yerel kalkınma modelidir. Sadece ekonomik çıktıları açısından değerlendirilmesi uygun değildir. Bir kentin Sakin Şehir Birliği'ne üye olması bir sonuç değil tam tersine bir sürecin başlangıcıdır. Üyelik, kentlerin markalaşması ve farklılaşması adına önem teşkil etse de, temel de bu unvanın sürdürülebilir hale getirilmesi daha elzemdir. Bu durum ancak yerel yöneticiler ile birlikte hareket edebilecek, Sakin Şehir ruhunu benimsemiş yerel halk ile mümkün olabilir. Adaylık ve üyelik sürecine yerel halk etkin bir şekilde katılmalı, plan, proje ve faaliyetlerde söz sahibi olmalıdır.

Kaynakça

- Akdere, S. (2021). Sürdürülebilir Kalkınma Ekseninde Sakin Şehir (Cittaslow) Hareketi: Avanos'un Sakin Şehir Olma(ma) Süreci. Yüksek Lisans Tezi, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kültürel Miras ve Kültür Yönetimi Anabilim Dalı, Nevşehir.
- Atakara, C. (2017). Sürdürülebilir Yerel Kalkınmada Belediyelerin Rolü: Kktc-Yeniboğaziçi Cittaslow (Sakin Şehir) Örneği. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyal Çevre Bilimleri Anabilim Dalı, Ankara.
- Atalay, İ. (1987). *Türkiye Jeomorfolojisine Giriş*. İzmir: Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Fakùltesi Yayınları 9.
- Aydoğan, S. (2015). Sürdürülebilir Mimarlıkta Sakin Şehir (Cittaslow) Yaklaşımı. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık Anabilim Dalı, İstanbul.

- Bayındır Gülmez, Z. (2009). Avanos Halıcılığının Gelişimi. *Geçmişten Geleceğe Nevşehir Tarih ve Kültür Araştırmaları*, 12: 42-45.
- Berkmen, H. (2015). Avanos Kültür Varlıkları Çalışması, Kapadokya Bölgesinde Suyun İzi. *Megaron* 10(4): 595-609.
- Doğanay, H. (2001). Türkiye Turizm Coğrafyası. (Çizgi Kitabevi, Konya).
- Durna, N. (2015). Avanos'ta Bellek ve Gündelik Hayatın İzinde Modernleşme ve Mekânın Dönüşümü. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gazetecilik Anabilim Dalı, Ankara.
- Güneş, G., Arısoy, E. Ç. & Aslan, E. (2015). Cittaslow Ağına Dâhil Kentler ve Sürdürülebilir Turizm Kriterlerine Yönelik Bir Analiz. *Doğu Karadeniz Bölgesi Sürdürülebilir Turizm Kongresi*. Gümüşhane Üniversitesi Turizm Fakültesi, Gümüşhane.
- Güngör, Ş. & Meydan, A. (2014). Avanos'ta Sürdürülebilir Turizm İçin Planlamanın Önemi. *Avanos Sempozyumu Bildirileri*. Ankara, Ekim 23-25.
- Güngör, Ş. (2015). *Yerel Halkın Turizm Algısı Çavuşim Örneği*. Türkiye Coğrafyacılar Derneği Uluslararası Kongresi (Avrupa Coğrafyacılar Derneği yıllık Kongresi ile ortak olarak) Bildiriler Kitabı İçinde (ss. 575- 585). Salih Şahin, Alper Uzun, Songül Aslan ve Bilgen Orhan (Editörler). Ankara: Pegem Akademi.
- Güngör, Ş. (2016). Koruma Statülerinin Koruma-Kullanma Dengesine Etkisi: Zelve Açık Hava Müzesi (Nevşehir /Avanos), *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 15(1): 205-223.
- Güngör, Ş. (2018). İç Anadolu Bölgesi'nin Turizm Coğrafyası. Ö. Sertkaya Doğan ve E. Duran (Editörler), *Türkiye Turizm Coğrafyası* içinde. Çanakkale: Paradigma Akademi.
- Güngör, Ş & Bozyiğit, R. (2019a). The Role of Events Organized in Nevşehir in The Development of Alternative Tourism. Y. Bektaş vd. (Ed.), 1 st International Cappadocia Congress of Philosophy and Social Sciences (CAPASS2019) in the proceeding book (s. 237-248), Nevşehir.
- Güngör, Ş. (2019b). *Nevşehir İlinin Kültürel Faaliyetleri ve Coğrafi İşaretleri*. İ. Çiçek (Editör) Memleket Pusulası Nevşehir içinde (ss 309-333). İstanbul: Eski Babil Yayınları.
- İçen, H. & Uzunöz, A., 2019, Nevşehir Nüfusunun Genel Özellikleri ve Tarihsel Gelişimi. A. Uysal & H. İçen (Eds.), *Kapadokya Araştırmaları*. Ankara: Pegem Akademi.
- Lowry, L. & Lee, M. (2011). Cittaslow, SlowCities, SlowFood: Searching For A Model For The Development Of SlowTourism. *Travel & Tourism Research Association, 42nd Annual Conference Proceedings: Seeing the Forest and the Trees—Big Picture Research in a Detail-Driven World*, June 19– 21, 2011, London, Ontario, Canada, 1-13.
- Miele, M. (2008). CittàSlow: Producing slowness against the fast life. *Space and Polity* 12(1): 135-156.
- Özmen, A. & Can, M. C. (2018). Cittaslow Hareketi'ne Eleştirel Bir Bakış. *Planlama TMMOB Şehir Plancıları Odası Yayını* 28(2): 91-101.
- Sezgin, M. & Ünüvar, Ş. (2011). *Yavaş Şehir; Sürdürülebilirlik ve Şehir Pazarlaması Ekseninde* (Çizgi Kitabevi, Konya).
- Sırım, V. (2012). Çevreyle Bütünleşmiş Bir Yerel Yönetim Örneği Olarak Sakin Şehir Hareketi ve Türkiye'nin Potansiyeli. *Tarih Kültür Ve Sanat Araştırmaları Dergisi* 1(4): 119-131.
- Şahan, Ş. (2014). Nevşehir- Avanos Çömlekhaneler Bölgesinde Koruma Sorunlarının İrdelenerek Koruma İlkelerinin Belirlenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık Anabilim Dalı, Ankara.
- URL 1: cittaslowturkiye.org (Erişim Tarihi: 03.05.2021).
- URL 2: <http://www.cittaslow.org/> (Erişim Tarihi: 04.05.2021).
- URL 3: <http://www.nufusune.com/avanos-ilce-nufusu-nevsehir> (Erişim Tarihi: 13.05.2021).
- Uysal, A. ve İçen, H. (2019a). Nevşehir'in Sosyoekonomik ve Demografik Dönüşümünde Hacı Bektaş Veli Üniversitesinin Rolü. Y. Bektaş, F. Manav, & E. Bektaş (Eds.), I. Uluslararası Kapadokya Felsefe ve Sosyal Bilimler Kongresi (pp. 420-428). Nevşehir.
- Uysal, A. & İçen, H. (2019b). "Etkileşimden Birlikteliğe" Kapadokya'da İnsan-Cevre Etkileşimi.

- Uysal, A. & İçen, H. (2019c). Arazi Kullanımı Değişiminde Üniuersitenin Etkisi: Nevşehir Örneği. Y. Bektaş, F. Manav, & E. Bektaş (Eds.), I. Uluslararası Kapadokya Felsefe ve Sosyal Bilimler Kongresi (pp. 412-420). Nevşehir.
- Uzun, B. Ő. (2019). Sakin Şehirlerin Ekonomik Kalkınma Potansiyellerinin Belirlenmesi: Seyitgazi Örneği. Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniuersitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İktisat Anabilim Dalı, Eskişehir.
- Yalçın, A. & Yalçın, S. (2013). Sürdürülebilir Yerel Kalkınma İçin Cittaslow Hareketi Bir Model Olabilir Mi?. *Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi* 5(1): 32-41.
- Yıldırım, Y. (2006). Avanos Kenti. Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniuersitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ortaöğretim Sosyal Alanlar Eğitimi Anabilim Dalı, Erzurum.

Suna AKDERE

1992 yılında ankırı'da doğmuştur. Lisans eğitimini Fırat Üniuersitesi Radyo Televizyon ve Sinema bölümünde tamamladı. 2019 yılından itibaren başladığı yüksek lisans eğitimini "Sürdürülebilir Kalkınma Ekseninde Sakin Şehir (Cittaslow) Hareketi: Avanos'un Sakin Şehir Olma(ma) Süreci" adlı yüksek lisans tezi ile tamamladı.

Temel alışma alanları "Kùltürel Miras", "Sürdürülebilir Kalkınma", "Cittaslow" şekindedir. Yabancı dili İngilizce'dir.

Doç. Dr. Şenay GÜNGÖR

10 Kasım 1981 tarihinde Adana'da doğmuş, ilk, orta ve lise öğrenimini Adana'da tamamlamıştır. 2004 yılında Selçuk Üniuersitesi Eğitim Fakùltesi Ortaöğretim Sosyal Alanlar Eęitimi Bölümü, Coğrafya Eęitimi Anabilim Dalı, Coğrafya Öęretmenlięi Bilim Dalından mezun olmuştur. Aynı yıl Selçuk Üniuersitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ortaöğretim Sosyal Alanlar Eęitimi Anabilim Dalı, Coğrafya Öęretmenlięi Bilim Dalı'nda bütünlük doktora programına kabul edilmiştir. 2010 yılında "Gazipařa İlçesinin (Antalya) Coęrafî Etüdü" konulu doktora teziyle Doktor unvanı almıştır. 2004 yılından itibaren Milli Eğitim Bakanlığı'nda Coğrafya öğretmeni olarak görev yaptıktan sonra 2014 yılında Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniuersitesi Fen Edebiyat Fakùltesi Coğrafya Bölümüne Yardımcı Doçent olarak atanmıştır. 14.11.2017 tarihinde Beşeri ve İktisadi Coğrafya Bilim Alanı'nda Doçent unvan ve yetkisi almaya hak kazanmıştır. Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniuersitesi Fen Edebiyat Fakùltesi Coğrafya Bölümünde görev yapan Şenay Güngör evli ve iki çocuk annesidir. Temel alışma alanları; Beşeri Coğrafya, Kùltürel Coğrafya, Turizm Coğrafyası ve CBS'dir.